

A béalohe tii te Paulo nge céii lépwo Korénit Atabuhi ko a tii

Woo na e tii a tii ce?

Wo Paulo, pa apostolo. Ke e mu pelen wo Timoté.

E tii éniile?

Ha awieme a jo 55 me 57, he e mu Macédoine wo Paulo. (Omehi *Apostolo* 16.6—17.15.) E tii a tii ce ha a jo na céiu alecehe a bwo tii nen den a *1 Korénit*.

E tii me dee?

Te a puco te ni acéihi ne Korénit. Omehi Atabuhi ko a tii *1 Korénit*. E tii ni tii na paa te lépwo Korénit wo Paulo, kehe icehi ana te alo cehi na e mu ha a Tii Iitihi. A tii ce, *2 Korénit*, ke a bépaaha ni tii ten delé.

É ko ade na e tii?

É ne ha a céiu tii na e tii ne telé ânebun (na pipatieden), ke e pééle lépwo Korénit wo Paulo. É cihe telé ko nina lé pwo na ta (2.3). Hiwon ni béén mu kolé na lé pininim (7.8–13). Kehe icehi ana pwo ni béé upwonimelé na lé pii pie, te tice mwomwon den me e pacihelé. Be lé hegi ni béé apipune agele na lé pii pie, te woélé cehi lépwo ju apostolo, ke lé pii me ta Paulo (pwahamii tii 10—11). E tii a tii ce wo Paulo, beme e pipwopain, ke me e habwii a pipwoééhe

ten ne te lépwo acéihi ne Korénit (2.4; 6.11), me a pipwoééhe te Padué me delé (5.14–15). Nimen me e ne telé ace céiu benaamwon beme lé pininim, ânebuhe a bwo mwojuia ten mwo (13.10).

E tii mwo, beme e pwopune telé, beme lé pajuujihi nina lé pii ânebun pie, me lé tai mwani me de lépwo acéihi ne Iérusaléma, be pwo a menele nelang (pwahamii tii 8).

Ade ace âne a tii ce?

Lé pii wo lépwona lé tauti Paulo pie, time uce pa ju apostolo, ke time uce e kon a Jenen Iitih, mu ko ana pa apulie na e mu he ni picani, ke tice niihen. Kehe icehi ana e habwii wo Paulo pie, heme nye ju eabwé te Kériso, ke genye o bo mu he ni picani me ni téé pwohewii Kériso. Ke wâé heme nye hegi anaa, ke me genye cumang ne ha a piuca. Heme nye mu he ni picani jena, ke a bwopwonon me nye pipwopweekenye, beme e mu konye a wâé na te junihe ubwo wéden dieli mwo (4.17).

Heme tice niihenye, ke jan ne ko a junuu Padué me e penem konye, ke me e taatéékenye, beme nye pwohewii Iésu. Ke genye o habwii ne konye te ni apulie pwo bwohemwo a junuu Padué me a bwo ubwo na a wâé ten.

E habwii wo Paulo pie, wo lépwona lé tautieng, ke time uce lépwo ju eabwé te Kériso, be lépwo upwonimelé, ke muhi telé me lé picani me den.

E pii mwo pie, heme nye pwo ana ta, ke wâé heme nye pininim ke bitekenye, beme nye pitaatééhi nina nye pwo na time uce wâé. Heme wonaa, ke genye o bo piténede Padué, ke genye

bo pipwoééhe ni apulie, ke o iithi ke mwomwon ni mulihenye. Kehe icehi ana time uce wonaa a mulihe lépwona lé tauti Paulo.

É ne ha a tii ce, ke wo Paulo, ke e te junihe habwii a pwonimen ko lépwo Korénit. E te junihe pipwoééhelé, ke e te okéé ne kolé mwo ko ni ta na lé pii ne kon. Ke e te junihe okéé ne ko ni apulie na lé pwo me lé pitalupe.

A bwomune a tii 2 Korénit

Pipwobwocu me atabuhi ko a tii (1.1–11)

A bwo mu te Paulo me lépwo Korénit (1.12–7.16)

Mwomwon ni huô ten ne télé (1.12–2.17)

E pipatemehi a piapwo ko a mulip (3.1–18)

E pamwoiueng na a Pwooti Wâé, he e mu he ni picani mu ko Kériso (4.1–6.13)

A pihuô ten ne kolé (6.14–7.16)

A bépicanit te lépwo acéihi ne Iérusaléma (8.1–9.15)

E pipwopain wo Paulo ne ko lépwona lé tautieng (10.1–13.10)

Paulo me lépwo apostolo agele (11.1–15)

E mu he ni picani mu ko Kériso (11.16–33)

Ana habwii te Paulo (12.1–10)

Gia Paulo ne ko lépwo Korénit (12.11–21)

Bénebwéne pwooti (13.1–10)

Bépinelé (13.11–13)

¹ Woéo* Paulo, na é pwotii, woéo pa apostolo te Iésu *Kériso, âcehi ni pihuô te Padué. [Be e pahedeéo ngen, beme é patemehi a pwooti ten.] É pwotii lé céiikewé, wogewé a puapulie ten, na géé mu ha a pwomwo ubwo Korénit, ke me de mwo ni apulie ten ne ha a province Akai. Wogemu me Timoté, pa céiu acéihi béenye. [Ke e pwobwocu tewé mwo.]

² Wâé heme e mu kowé a *pipwoééhe tice ja kon, me a péém na e âbé mu pele Padué henye, me Padaame Iésu Kériso. Adéikewé!

E pamwoiukenyé ne he ni picani

³ Nye pipaunu Padué, Caa te Padaame henye Iésu Kériso. Be pa Caa tenye mwo na nihe eânimen denye, ke e te cuwo ko pwo nina wâé ne konye. Ke weeng Padué, na e mu te cuwo ko pwopweehi ni pwonimenye, ke e pamwoiukenyé.

⁴⁻⁵ Be e wonaa tenye heme nye mu he ni picani mu ko Kériso. Ke hemepie te junihe ubwo ni picani tenye, ke o te junihe ubwo wéden a bwo pwopweehi ne ni pwonimenye ten ne ko Kériso. Ke wogenye mwo, ke o jan ne konye me nye uce pwopweehi ni pwonime ni béén na lé mu he ni picani.

* **1:1** 1.1 Woéo—Grek: Wogemu. Wo Paulo na e pwo a tii, kehe icehi ana e habwii pie te céiu pwonimelu me Timoté na e mu pelen. **1:3** 1.3 Roma 15.5 **1:4-5** 1.5 Psaume 34.20

6 É mu ko anaa, na hemepie é† mu he ni picani woéo, ke a bwopwonen me é pwopweehi ni pwonimewé, beme celuimikewé. Be e pamwoiuéo [wo Padué] beme é pamwoiukewé, heme geé mu he ni picani pwohewiiéo. 7 Ke é temehi pie, geé cumang [ne he ni céihi tewé]. Be é he geé mu he ni picani pwohewiiéo, ke e pwopweehi ni pwonimewé wo Padué pwohewiiéo.

Lé pwotahinaado ne ko Paulo ne Asia

8 Wâé heme geé temehi, wogewé lépwo bééng, pie lé te nihe pwotahinaado ne kong ne ha a province Asia. Ke caa pwocoon ne kong me é picani ne ko ninaa, ke é caa pwo me é mele.

9 Pwohewiin heme tautiéó, ke pwocuhinaado tong die ha a mele. Ke heme wonaa, ke a bwopwonen, beme é nemwo picéihi ne kong, ke me é pipatupwoéo te Padué, na e pwo me lé mulie cemwo lépwo amele. 10 E caa te celuimiéo koja a mele, ke e o mwo te celuimiéo mwo he ni benaamwon ce. Ke é céihi me ubwo pie, e o mwo te celuimiéo mwo he ce tan celi mwo e he pwaaden. 11 Ke wogewé, ke geé picani tong, ne he ni pwopwoiitihi tewé, wogewé me lépwona hiwon jélé. Ke e téne wo Padué, [ke e celuimiéo] ke e adéiéó. Ke hiwon ni apulie na lé pwo-olé ten ko ninaa.

† **1:6** 1.6 É—Grek: Nous. Ati ha a tii ce, ke e pii wo Paulo pie, Geme (nous), beme e te cihe kon mwo. He pwo cemuhi, ke genye tii pie, **Woéob**eme junihe pwéélang. (E ne he ni *note*, ke geme tii pie: Grek: +Woéo...). He ni béé duaan, ke wieli e cihe kolu me Timoté, ke é he ni béé duaan, ke wieli e cihe kolé me lépwoce béén. **1:8** 1.8 Apostolo 19.23; 1 Korénit 15.32 **1:10** 1.10 2 Timoté 4.18

a bwo mu ten me lépwo korénit

(Pwahamii tii: 1—7)

Mwomwon ni huô tong ne tewé

¹² [Wâé heme geé temehi pie] ati ni naado na é pwo ne éni pwo bwohemwo, ke é pwo ne ha a juuju, ke é mu ha a ju pwonimung‡. Ke te piwien mwo ne ko ni penem dong ne kowé [be te tice ta hen]. Ke e pajuujuéo na a *pwocihe na e âbé mu ha a pwonimung, me é pii ninaa. Be é âcehi a pipwoééhe tice ja kon de Padué, kehe time uce é ne ha a bwo temehinaado te lépwo apulie.

¹³⁻¹⁴ Be, me é mu pwotii lé cêiikewé [ke te tice celi é pineduwohi kowé]. Be nina geé pine, ke te ni juuju. É mu ko anaa, [na o time uce tanim gewé kong] ha ace tan celi e o bo mwojuia mwo hen wo Padaame henye Iésu. Ke geé o pipwodéén kong, pwohewii a pipwodéén dong kowé. Geé caa te temehi anaa, kehe nimung me geé temehi ehi.

Junihe nimung me é â caniêkewé

¹⁵ Ânebun, ke é niimihi pie, geé te temehi ehi [a pwonimung]. Ke anaa kuti ali é niimihi ânebun pie me é [okelo ko] âdé caniêkewé, beme e okelo ko adéikewé wo Padué mu kong. ¹⁶ Be a céiu, ke a bwo engen dong nge ha a province Macédoine. Ke a céiu mwo, ke a bwo mwojuia tong mwo ne

‡ **1:12** 1.12 Wieli lé tauti Paulo wo lépwo béen ne Korénit pie, time uce a juuju ali e pii pie, me e bo okelo ko â caniêlé. Ke e tii beme e pipwopain. **1:13-14** 1.14 2 Korénit 5.12; Filipi 2.16

1:16 1.16 1 Korénit 16.5-6

*Judé. Ke é niimihi pie, wieli geé bo picani tong ko a bwo mwojuia tong ne mwo lang.

¹⁷ Weengaa a bwo niimihinaado tong ânebun. [He é mu ko ade na time é uce mwojuia ne mwo pelewé?] Wieli geé ko niimihi pie, time é uce piniimihi ehi? Wieli é pwohewii lépwona lé pii pie «éa» heme ko «ûhu»? ¹⁸ Ūhu! Time é uce wonaa, be e te pajuujuéo wo Padué. Be hemepie e te cumang, ke woéo mwo, ke é o te cumang. Ke é hemepie é pii tewé pie «éa», ke te «éa»§!

¹⁹ Geé téne: Wo Kériso Iésu na geme pateme-hieng dewé, wogeme me Silas me Timoté, ke te weeng kuti pa *Naî Padué [na e juuju. Be weeng, ke pa pwooti mu pele Padué] na e pii tenye pie: «Éa!» Kehe time uce «Meniing...»*. ²⁰ Be e pii pie «éa», beme nye hegi ati ni *adéihi te Padué li e caa mi pii. Ke te é mu ko Kériso na nye tai pwoun de Padué, ke genye tai pii ati pie: «Éa! Amen!»

²¹ Ke te wo Padué na e pwo me nye cumang ne he Kériso. Be weeng na e pipégalikenye† [me nye apulie ten]. ²² Ke e caa ne tenye a *Jenen Iitihî he ni pwonimenye, beme a inen [pie wogenye, ke ni apulie ten]. Weengaa a bécéiuhe adéihi na e ne tenye.

A watihen na time é uce âdé

§ **1:18** 1.18 Grek: Wo Padué, ke e te mu ha a bwo mu ten, beme a pwooti +tong ne tewé ke me time uce «éa» me «ûhu». **1:19**

1.19 Apostolo 18.5 * **1:19** 1.19 Meniing... Grek: «Éa» me «ûhu».

1:20 1.20 Pii Beetihî 3.14 † **1:21** 1.21 Pipégalikenye—Grek: Oint. Omehi *note* ko Luka 4.18. **1:22** 1.22 2 Korénit 5.5; Éfeso 1.13–14

23 É te juuju‡, ke e pajuujuéo mwo wo Padué, heme é pii tewé pie: Weengi a watihen na time é uce mwojuia ne mwo pelewé ne Korénit. Be é hemepie é âdé, ke wieli [é o pii ce pwooti celi nihe] téé ne kowé. Kehe time uce nimung me é wonaa. 24 Be time uce nimung me é pihuô wédenikewé. Be géé caa te cumang ne he ni céihi tewé, ke nimung me nye pipenem ibu, beme nye tai pipwodéén.

2

1-3 Hemepie é pipwodéén, ke wogewé mwo, ke géé pipwodéén. Be te wogewé kuti na géé mu tee cuwo ko pamwoiuéo, ke wâé heme wonaa*. Kehe icehi ana heme téé gewé, ke bo wooélé celi lé bo pwo me é pipwodéén? É mu ko anaa, na caa time uce nimung me é cihe me ubwo ne kowé mwo, ko aceli é tooli ne pelewé†. Weengaa kuti a watihen na é pitaatééhi a bwo niimihinaado tong. 4 Ke é caa pwotii lé céiikewé‡. Kehe icehi ana te junihe piwahin a pwonimung, ke é te nihe é, be é temehi pie, o te nihe téé gewé ko nina é

‡ **1:23** 1.23 É te juuju—Grek: [É piapwo] ne ko a mulihung.

1:24 1.24 1 Pétéru 5.3 **2:1-3** 2.1 1 Korénit 4.21 * **2:1-3** 2.1-3 2e phrase—Grek: [Wogewé] na me géé pwo me é pipwodéén.

† **2:1-3** 2.1-3 4e phrase—Grek: Anaa kuti na é niimihi pie, o time é uce mwojuia ngemwo pelewé, me é pwo me piwahin gewé. **2:4** 2.4 Apostolo 20.31 ‡ **2:4** 2.4 É caa pwotii lé céiikewé—Tieden a tii naa, kehe time e uce pii a bécéiuhe tii te lépwo Korénit, na e mu ha a Tii Iitihi.

pii§. Be ana te ju wâé tong cehi, ke me é habwii tewé pie, nihe ubwo a pwonimung kowé.

Geé pineu pa apulie @ na e pwotahinaado ne kowé

⁵ Wo pa apulie na e pelewé, pali e pwotahinaado ne kong*, ke te nihe ubwo a ta na e pwo tewé kojaéo. Weengaa a watihen me tai téé genye. Kehe icehi ana time é uce pé me ubwo [a ta na e pwo tenye]. ⁶ Be geé caa te tautieng†, [ke geé caa te habwii ten a ta na e pwo]. Ke caa te jan.

⁷ Ke é jenea, ke wâé heme geé pineueng, ke me geé pipamwoiueng mwo. Be koli e bo patupwo [a céihi ten] be te nihe ubwo a bwo téé nang. ⁸ Ke é cuwokowé [beme geé pwo me céiu a pwonimewé] beme geé habwii ten mwo a pipwoééhe tewé‡.

⁹ Ke é he li é pwo ali tii, ke a bwopwonen me é alihi [ni pwonimewé] pie, geé te piténeдео, na ati he ni naado. ¹⁰ Ke é hemepie geé pineu pa apulie naa, ke woéo mwo, ke é o te pineueng mwo. Ke te a juuju pie, é caa pineueng, me dewé, ne he nii Kériso. Ke é niimihi pie, a ta na e pwo

§ 2:4 2.4 Be é temehi pie, o nihe téé gewé ko nina é pii—Grek: Time uce a bwopwonen me piwahin gewé. * 2:5 2.5 Wo pa apulie na e pelewé, ke pali e pwotahinaado ne kong—Grek: Hemepie e pwo me piwahin genye wo pace céiu apulie. † 2:6 2.6 Geé caa te tautieng—Grek: Lé caa te tautieng na a hiwon kowé. Wieli a bwo tautieng de ni acéihi na lé pimu ibu. ‡ 2:8 2.8 Habwii ten mwo a pipwoééhe tewé—Wieli a bwopiinen pie, lé hegieng mwo ne ha a pimu ibu telé.

tong, ke time uce nihe ubwo[§]. ¹¹ Be hemepie nye wonaa, ke o caa te tice pwaadeni *Caatana me e pihaamikenye. Be nye caa temehi ehi ni bwomu ten.

Nye piwéden mu ko Iésu Kériso

¹² É â Troas, beme é pii beetihi a *Pwooti Wâé te Kériso. Ke me é tehene ngen, ke é tooli pie, e caa te pwoopweehi a pwaadeniing wo Padué.

¹³ Kehe icehi ana te nihe pinekepé ne tong ko pa bééng Tit. Be é ucéieng, ke time e uce tuiebé. Ke é caa pine lépwo a-mu Troas, ke é mwojuia mwobé ne éni Macédoine [beme é haneeng].

¹⁴ Kehe icehi ana nye pipwo-olé te Padué, be e caa piwéden wo Kériso. Ke e péékenye* ne he pwahamii ni apulie ati, pwohewii a mwocoda ten na e piwéden. Ke nye habwiieng ati ne he ni piduaan, ke e pwo me nye patemehieng, pwohewii a ûdenaado na wâé.

¹⁵⁻¹⁶ Éa, nye pwohewii a tabe ûde, a âpipati na e ne te Padué wo Kériso. Ke wo lépwo béén, na e mwo ko celuimilé mwo, ke lé téne a ûden na wâé, ke e pébé céiilé *a ju mulip [dieli mwo ne pelen]. Kehe é ne ko lépwo béén na lé ko pipatieden ni mulihelé ité kojaeng, ke lé te ju téne cehi a ûdenaado na ta, na e pébé céiilé a mele.

§ **2:10** 2.10 Dernière phrase—Grek: Hemepie é pineueng ko ace céiu naado. **2:11** 2.11 Luka 22.31 **2:12** 2.12 Apostolo 14.27; 1 Korénit 16.9 **2:13** 2.13 Apostolo 20.1 * **2:14** 2.14 Péékenye—ai Péékeme. Wieli e te picihe kon me lépwo béé apostolo. **2:15-16** 2.16 Luka 2.34; 2 Korénit 3.5-6

Ke he woo celi jan me e pwo a penem naa, [a penem de lépwo *apostolo? O te tice, kehe te icehi pa apulie na e picani ten wo Padué].
 17 Junihe hiwon lépwona lé pé a pwooti te Padué, beme lé hane mwani kon, kehe time é uce pwohewiilé. Be woéo, ke pa apenem de Kériso, ke é pii a juuju ne he pwahamii Padué. Be weeng na e pahedeéo.

3

É pipatemehi a piapwo ko a mulip

¹ Kona [geé niimihi pie] é pipii dong mwo? Ûhu! Kona wâé heme é habwii tewé ni tii na lé cihe kong me wâé? Ai me é pwo me geé tii ni pwooti ne kong, beme é habwii te ni béé acéihi, pwohewii ana lé pwo ne ni béé apipune? Ûhu! Time é uce wonaa, [be geé te temehiéó ehi]! ² Be a tii tong, ke ana wogewé na caa te tii ne ha a pwonimung. Ke jan me lé pine ati ne ni apulie [na lé alihi ni penem dong ne pelewé].

³ Be wo Kériso, ke weeng na e caa tii a tii naa, ke woéo, ke te ju pa apitéteimipwooti. Ke a pwooti ha a tii na time uce tii ko bépwortii, kehe ana tii ko a *Jenen Iitihi te Padué, na e mulip*. A tii na time uce tii ne pwo ace péi†, kehe e tii ne he

3:1 3.1 Apostolo 18.27; 2 Korénit 5.12 **3:2** 3.2 1 Korénit 9.2

3:3 3.3 Exode 24.12; Jérémie 31.33; Ézékiel 36.26–27 * **3:3** 3.3 Padué, na e mulip—ai Padué na e ne a mulip. † **3:3** 3.3 Tii ne pwo ace péi—Ni patén de Moosé. Omehi Exode 24.12. E caa te mi patemehi ânebun wo péroféta Iérémia pie, wo Padué ke e o pii a patén na mwo coho ne he ni pwonime ni apulie. Omehi Jérémie 31.33; Ézékiel 11.19; 36.26–27.

ni pwonime apulie. ⁴ É cumang [he é pii anaa] é mu ko ana é céihi me ubwo ne ko Padué, be é mu he Kériso. ⁵ Ke time é uce niimihi pie, é pipwo cehi a penem na e ne tong. Be te wo Padué na e pwo me jan ne kong me é pwo. ⁶ Ke weeng na e pwo me é pébé a *piapwo ten na mwo coho [na e pwo me denye, wogenye a puapulie ten].

A piapwo naa, ke time e uce âbé mu ko ni patén na tii, kehe ana e âbé mu ko a Jenen Iitihi. Be ni patén na tii, ke e pwo me nye mele. Kehe icehi ana a Jenen Iitihi, ke e pwo me nye mulie.

Junihe ubwo a wâé te Padué

⁷ He li e pébé li patén wo *Moosé li tii ne pwo li péi, ke lé tuiebé ne ha *a wâé te Padué. Be te junihe pwomelaa a pwahamii Moosé, ke time uce jan me lé omeeng wo lépwo *Isaraéla. Kehe icehi ana time uce bwolihi a pwéélang naa, ke ni patén, ke e pébé a mele.

⁸ Ke hemepwo é ne ko ali piapwo[‡] li e pébé na a Jenen Iitihi, [ke e pwo me nye mulie] ke te junihe ubwo wéden a wâé naa. ⁹ Be mepie pwo a wâé na ubwo te ni patén na lé ne kuhinaado tenye, kehe o bo junihe ubwo wéden a wâé te a piapwo na e pwo me mwomwon genye [ne he pwahamii Padué]. ¹⁰ Éa, a wâé [ko ni patén] ke a naado na te junihe wahin ne ko jije a wâé [ko a piapwo na mwo coho]. ¹¹ Be mepie caa pwo a

3:6 3.6 Jérémie 31.31; Ioane 6.63; 1 Korénit 11.25 **3:7** 3.7 Exode 34.29 ‡ **3:8** 3.8 Piapwo—Grek: A penem (ministère, service). Te piwien ne he ni niide a tii 9 me 10. **3:9** 3.9 Deutéronome 27.26; Roma 1.17

wâé ko ana time uce bwolihi, ke o bo woté ace bwo ubwo na a wâé ko ana e mu dieli mwo?

Nye alihi a wâé te Padué

¹² E pamwoiukenyé a piapwo naa, na e pwo me denye wo Padué[§], beme time uce piwâ genye [me nye pipwoeabwé ten]. ¹³ Ke time nye uce pwohewii Moosé, li e talui a pwahamiin, he li e cuwo ânebuhe [a puapulie ten] lépwo Isaraéla. Be o time uce wâé heme lé alihi a wâé na pwomelaan na e mu kon. Be a wâé naa, ke caa ko pitieden kojan ânebut.

¹⁴ Ke é ne ko lépwo Isaraéla, ke te junihe capuhi ni pwonimelé, dieli jenea. Be heme lé pine, ai me lé téne ni tii ko patén*, tii ko a piapwo ânebut, ke [time lé uce alihi temehi ni juuju na e mu hen. Be pwohewiin heme] talui ni pwahamiilé ko ace mwaanu. Ke time uce [jan me lé pwii] a mwaanu naa, kehe te icehi, hemepie lé mu ko Iésu.

¹⁵ Éa, a juuju pie, é dieli jenea ni, heme lé mu pine ni tii te Moosé wo lépwo Isaraéla, ke pwohewiin heme neduwohi kolé ni bwopiinen.

¹⁶ Kehe icehi ana hemepie e biteeng nge céii Padaame wo pace céiu apulie, ke o tupwo a bétalui na a pwahamiin. ¹⁷ Be wo Padaame, ke weeng a Jenen. Ke me e konye a Jene Padaame, ke e tuwokenye koja ni naado na lé ciekenye, ke caa te tice celi e imwikenye. ¹⁸ Ke caa tai pwii

§ **3:12** 3.12 A piapwo naa, na e pwo me denye wo Padué—Grek: Espérance. **3:13** 3.13 Exode 34.33 * **3:14** 3.14 Ni tii ko patén—Élele Iitihî Ânebut (l’Ancien Testament). **3:16** 3.16 Exode 34.34 **3:17** 3.17 Ioane 8.36; Roma 8.2

mu he pwahamiinye a bétalui nen, beme nye pwohewii a apiocile na pwomelaan ko a wâé te Padué. Be e pitaatéekenye na a Jene Padaame, beme nye pwohewiieng, ke me nye mu ha a wâé na piubwo da.

4

A Pwooti Wâé ke a pwéélang @ ne ha a melepiing

¹ E ne tong a penem naa wo Padué, ne ha a bwo wâé nang. Weengaa a watihen na time uce pitupwo jo [heme é mu he ni pican].

² Ke é caa mi piniimihi pie [hemepie é patemehi te ni apulie] ke time é o uce pii ace pwooti celi gele, ke time é uce neduwohi ace céiu naado. Ūhu! Time uce wâé tong ni bwomu te ni apulie na lé wonaa, be lé pwo me tanim genye. Be é penem ha a juuju. Ke time é uce pibitehi ni pwooti te Padué; kehe é habwii ehi a juuju, ne he pwahamii Padué. Ke wo lépwo apulie, ke lé o temehi ne he ni *pwonimelé [pie time é uce pihaamilé]. ³ Be a Pwooti Wâé na é ko patemehi, ke pwéélang, ke jan me lé temehi ati ne ni apulie, kehe te time uce wo lépwona élé ité koja Padué na lé patieden ni mulihelé*. ⁴ Be e pwo me bwi jélé [wo *Caatana] pa caa te a bwohemwo ce, beme time lé uce alihi a pwéélang ko a Pwooti Wâé, ke me time lé uce céihi ne kon. A pwéélang naa, ke *a wâé te Kériso, na a déme Padué.

4:2 4.2 2 Korénit 2.17; 1 Tésalonik 2.5 * **4:3** 4.3 Grek: Caa neduwohi a Pwooti Wâé tong ne ko lépwona lé mele. **4:4** 4.4 Éféso 2.2; Kolosé 1.15; Ébéru 1.3

⁵ Be, me é pipune, ke time é uce pipii dong ne tewé, kehe é patemehi Kériso Iésu, Padaame. Ke é mu kon, na woéo, ke é penem dewé.

⁶ E pii wo Padué ânebun pie: *Wâé heme e tuie a pwéélang ne ha awieme a melepîing.* *Genèse 1.3* Ke wo Padué naa, ke weeng kuti, na e pwo me e tuie a pwéélang den ne he ni pwonimenye, beme nye temehi pie, a wâé ten, ke e he Iésu Kériso†.

Mang a céihi tong ne he ni picani

⁷ [A pwéélang na e konye, ke e pwohewii] a naado na nihe ubwo a cuhin. Kehe icehi ana nye pwohewii ni mwotabe pule [na time uce mwoiu]. Ke anaa, ana me lé temehi ne ni apulie, pie time e uce âbé mu konye a junuun ce, na junihe ubwo wéden. Kehe e te âbé mu ko Padué.

⁸ É‡ te junihe mu he ni pétaapwo picani me ni téé, kehe icehi ana time lé uce caaiteéo. Ke hiwon ni naado na ta na e mu tuie ne kong, kehe icehi ana é te cumang. ⁹ Lé te cuwo ko pwo tong nina time uce wâé, kehe icehi ana time e uce patupwoéo wo Padué. Ke lé pabetiiéo ne he pule, kehe icehi ana é te cuwoda mwo. ¹⁰⁻¹¹ Ati he ni tan, ke é te pipwopweeéo ne ko a mele me de Iésu. Be é teko pé ne ha a ééng a bwo mele ten: a ééng na e bo mele. Kehe icehi ana é te pé ne

4:6 4.6 Genèse 1.3; Ésaïe 9.1; 2 Korénit 3.18 † **4:6** 4.6 A wâé ten, ke e he Iésu Kériso—Grek: A wâé te Padué ne he pwahamii Kériso. **4:7** 4.7 2 Korénit 5.1 **4:8** 4.8 2 Korénit 1.8, 7.5 ‡ **4:8** 4.8 É—Grek: Nous (pwohewii gemu, geme, ai genye he pwo cemuhi). Kehe icehi ana wo Paulo, ke e pii ni naado na e tuie ne kon. Piwien he ni niide a tii 8–15. Omehi mwo *note* ko 2 Korénit 1.6. **4:10-11** 4.10 1 Korénit 15.31 **4:10-11** 4.11 Roma 8.36

kong mwo a bwo mulie cemwo ten. Ke lé o alihi anaa ne ni apulie§.

¹² Ke hemepie é pipwopweeéo ne ko a mele, ke a bwopwonen beme e mu kowé *a ju mulip*.

¹³ Be caa te tii ne he ni *tii iitihi pie: *É céihi ne ko Padué, ke é mu ko anaa, na é cihe.* *Psaume 116.10*

Ke woéo mwo, ke é céihi, ke é mu ko anaa, na é pii beetihi a Pwooti Wâé ten.

E pwo me é mulie cemwo

¹⁴ Be é temehi pie, wo Padué, ke e pwo me e mulie cemwo wo Padaame Iésu mu ha amele. Ke e bo pwo me é mulie mwo, be é mu ko Iésu. Ke e bo tai péékenye ibu me wogewé, me nye cuwo he pwahamiin. ¹⁵ É ko anaa, na e adéikewé mu ko ni picani na é mu hen. Ke me wonaa, ke o hiwon ce apulie celi lé o temehi ni *adéihi ten na e âbé mu ko a *pipwoééhe tice ja kon den. Ke lé pwo-olé ten, me pipwoun den, ke lé o pipatemehi ngen a wâé ten, me a bwo ubwo nang†.

Time uce bwali ni picani tenye jena

¹⁶ É mu ko ati [ni adéihi naa] ke o time uce pitupwo genye. Be mepie e ko mwaale ni éénye [ke me e â benihi a mele]; ke é ne ko a ju mulip na e konye, ke e o piubwo nang da. ¹⁷ Ke mepie

§ **4:10-11** 4.10-11 Ke lé o alihi anaa ne ni apulie—Grek: Beme o habwii a [mulie] naa. * **4:12** 4.12 Grek: Anaa kuti na e penem +kong a mele; ke a mulie, ke e [mu] kowé. **4:13** 4.13 Psaume 116.10 **4:14** 4.14 1 Korénit 6.14 † **4:15** 4.15 Grek: Be ati ninaa, ke e tuie be me dewé, beme e piân a pipwoééhe tice ja kon. Ke o hiwon nina lé o pipwoun de Padué, ne ha a wâé ten. **4:16** 4.16 Éféso 3.16 **4:17** 4.17 Roma 8.17-18

nye mu he ni picani he ni tan ce, ke time uce ubwo, ke time uce bwali. Be ni bwopwonen me pipwopweekenye, beme e mu konye a wâé te Padué. Ke a wâé naa, ke o junihe ubwo wéden koja ni picani jenea. Ke e o te mu pelenye dieli mwo.

¹⁸ É mu ko anaa, na nye nemwo pé me junaado nina nye alihi ko ni naamiinye. Be time lé uce tee mu me bwolihi. Kehe nye hane ni naado na time nye uce alihi: ni naado na lé o mu dieli mwo.

5

A éé apulie na mwo coho

¹ He nye mwo ko mulie éni pwo bwohemwo, ke a éénye, ke pwohewii a mwa mwaanu na o bo tanahi taabwon ha ace céiu tan. Kehe icehi ana nye temehi pie, pwo a mwa tenye na e jeda he *miiden. A mwa naa, ke e te mu dieli mwo, be a mwa na e bahi wo Padué, kehe time uce aceli e bahi wo pace apulie. [A mwa naa, ke a éénye na mwo coho.] ² É jenea, ke nye cewé, be te junihe binyi ne tenye me nye tee ucéihi a éénye* na o bo ne tenye ne jeda he miiden. ³ [A éé apulie naa, ke e o pwohewii a epwén] na mepie genye cuwohen, ke o te junihe wâé ne he pwahamii Padué†. [Be e o ne te a jenenye a één na mwo coho.]

4:18 4.18 Kolosé 1.16 **5:1** 5.1 2 Korénit 4.7 **5:2** 5.2 Roma 8.23 * **5:2** 5.2 Nye tee ucéihi a éénye—Grek: Nimenye me nye cuwohe a mwa naa. Ne he ni niide a tii 2–5, ke e neibuhi lupwo ocine ko a éénye wo Paulo: a mwa mwaanu, me a epwénenye. † **5:3** 5.3 Ke o te junihe wâé ne he pwahamii Padué—Grek O time uce tice mwaanu konye.

⁴ Kehe é he genye mwo ko mulie éni pwo bwohemwo, ke genye te junihe cewé kuti ko a bwo cunu genye. Be mepie time uce nimenye me nye necu a éénye, kehe icehi ana o nihe wâé tenye me nye taatééhi, beme a éénye na mwo coho ne he miiden, ke me e taatééhi ni naado na caa mele na a mulip.

⁵ Ke te wo Padué na e caa pipwopweekenye ne ko a mulie naa. Ke e ne tenye a *Jenen Iitih, beme pa ânebuhe ni *adéhi na e ne, ke me e *pajuujuhi mwo pie, genye bo tai hegi mwo ce béén‡. ⁶ Ke wâé heme genye te pwo me piwâénimenye!

Nye mulie ha a céihi

Te a juuju pie, he genye mwo tee ko mulie ha a éénye ne éni pwo bwohemwo, ke mwo time genye uce téele pimu ibu me Padaame [ne he miiden]. ⁷ Kehe icehi ana genye mulie ne ha a céihi, kehe time genye uce âcehi nina genye alihi. ⁸ Be anaa kuti a watihen me genye te pwo me piwâénimenye. Be wâé tenye heme genye engen mu ha a éé apulie ce, beme genye pimu ibu me Padaame.

⁹ Ke ana junaado ne tenye, ke me genye hane me wâé te Padué genye, he genye mwo ko mulie éni [pwo bwohemwo] ne ha a éé apulie ce, ai hemepie nye caa engen mu hen. ¹⁰ Be genye o tai cuwo he pwahamii Iésu Kériso, beme e tautikenye. Ke e bo patih ne konye ni pétaapwo

‡ 5:5 5.5 2e phrase—A bwopiine ni pwooti grek pie, prémices ke garantie. 5:6 5.6 Ébéru 11.13–16 5:8 5.8 Filipi 1.23 5:9 5.9 Kolosé 1.10; 1 Tésalonik 4.1 5:10 5.10 Ecclésiaste 12.14

cuhi ni penem denye na wâé, ai nina ta, he nye mwo mulie pwo bwohemwo.

É pébé a pwooti ko a péém

¹¹ Nye pipwocilekenye ne ânebuhe Padué, ke genye nihe paciitieng. Ke é ne kongŒ, ke é mu te niimihi anaa. Ke anaa kuti na é mu te pacihe ni apulie, me lé bitelé ne kon. Be e te temehi a pwonimung wo Padué. Ke é niimihi pie wogewé, ke geé te temehiéo mwo. ¹² Geé nemwo niimihi pie é te cuwo ko pipii dong. Ju nimung cehi pie me geé pwo me piwâénimewé kong. Ke é ne tewé a béhegi nen de lépwona lé mu pipii delé ne ko ni naado na nye alihi ko ni naamiinye, kehe time uce é ko nina e he ni pwonimenye.

¹³ Wieli [lé o pii pie] pipenem a puning, heme é ko pii ninaa. Ke hemepie é wonaa, be é penem me de Padué. Ke mepie é penem ha a pitemang, [me a bwo temehinaado ten] ke é wonaa beme geé hegi a pwooti ten*!

¹⁴ [Ke é ne ko ati ni naado na é pwo] ke é te piténedehi a pipwoééhe te Kériso. Be é temehi pie, te céiu pa apulie, wo Kériso, na e mele me denye ati. É mu ko anaa, na wogenye, ke genye caa mele [mu ha a mulihenye ânebun].

¹⁵ Ke genye nemwo tee mulie me denye cehi. Be hemepie e mele wo Kériso, ke e mulie cemwo,

§ 5:11 5.11 Kong—Grek: Kome. Kehe icehi ana wieli e te picihe kon mwo wo Paulo ne he ni niide a tii 10 die ha a 15. Omehi mwo *note* ko 2 Korénit 1.6. * 5:13 5.13 Beme geé hegi a pwooti ten—Grek: Me dewé. 5:15 5.15 Roma 14.7–8

ke me e pwo me genye mulie mwo, ke wâé heme nye mulie me den.

A péém na e pwaadeniin bé wo Kériso

¹⁶ É mu ko anaa, na caa time é uce ali ni apulie pwohewii a bwo alilé[†] te lépwona time lé uce temehi Padué. Ânebun, ke é[‡] mu wonaa a bwo ali Kériso, kehe icehi ana é jena ni, ke caa time é uce wonaa. ¹⁷ Be mepie e mu ko Kériso wo pace céiu apulie, ke [wo Padué, ke e] ne kon a mulip na mwo coho. Ke caa tieden ni naado ânebun. Ke mwo coho ati ni naado.

¹⁸⁻¹⁹ Be wo Padué, ke e caa ne a péém ne ha awiemenye me weeng, na e pwaadeniin bé wo Kériso. Ke e pineuhi ni ta pwo tenye. Be te *a bwo niimihinaado ten, he e nebé Kériso ne pelenye lépw apulie[§]. Ke weengaa kuti a penem dong, beme é pébé céii ni apulie a pwooti ko a péém naa ²⁰ ne he nii Kériso. Ke wogewé, ke e todekewé wo Padué, beme e mu kowé a péém naa, ne ha awiemewé me weeng.

Ke é wâgo kowé, ne he nii Kériso, beme geé ténedehi a pwooti naa*. ²¹ Be wâé te Padué heme mwomwon genye ne he pwahamiin, mu ko Kériso. Pana te tice ta pwo ten, kehe icehi ana

† **5:16** 5.16 Pwohewii a bwo alilé... Grek: Ha a éé apulie.

‡ **5:16** 5.16 É—ai Genye, ai Geme. Omehi *note* ko 2 Korénit 1.6. **5:17** 5.17 Roma 8.1; Galat 6.15 **5:18-19** 5.18-19 Roma

5.10, 3.23-25 § **5:18-19** 5.18-19 3e phrase—Grek: Ati ninaa, ke e âbé mu ko Padué...ke e mu ko Kériso, beme e wonaa te ni apulie. * **5:20** 5.20 Grek: +Woéo pa apipéwwooti ne he nii Kériso, be e paténekewé kong wo Padué. É mu ko anaa kuti, na

é tee cuwokowé ne he nii Kériso pie, me geé pwo a péém me Padué. **5:21** 5.21 Ébéru 4.15

e ne huñin ati ni ta pwo tenye wo Padué, beme e ne konye ati a mwomwon me a wâé te Kériso!

6

Hegi a pipwoééhe ten jena!

¹ Woéo, ke gemu penem ibu me Padué*. Ke é ko anaa, na é wâgo kowé pie, me geé nemwo pwohauli ko ni âpipati na e ne tewé wo Padué ne ha a *pipwoééhe tice ja kon den. ² Be e caa te pii pie:

Ha a benaamwon na é o pipégali,

ke é o téneko.

Ke é o picani tem

ha a tan na é pacuwohi.

Ke é o celuimiko

ha a tan na bo wâé tong.

Ésaïe 49.8

Ke geé téne, be e caa tuie a tan naa! Be caa é jena, na e celuimikenye wo Padué!

Ni picani te Paulo mu ko Kériso

³ Time uce nimung me é pwotahinaado ne ko ni apulie ko ni bwomu tong, be me wonaa, ke me time lé uce pii me ta a penem dong.

⁴⁻⁵ Ūhu! É te habwii ati ne he ni naado pie woéo pa ju eabwé te Padué. Ke é mu ko anaa, na é te cumang me é te pé me dong ni naado na

* **6:1** 6.1 1re phrase—Grek: Wogeme, ke geme penem ibu me Padué. Wieli me e te picihe mwo kon wo Paulo. Kehe icehi ana meniing pie e cihe kolé me lépwo apostolo béén. Ke piwien mwo he ni niide a tii 1–13. Omehi a *note* 2 Korénit 1.6. **6:2** 6.2 Ésaïe 49.8 **6:4-5** 6.5 2 Korénit 11.23–27

ta na hiwon na e tooéo: ni picani, ni mwaale, ni menele, me ni bwo mwotiéo. Be lé ahiéo, ke lé tahiéo ne he karépu. Ke é mu cela mu ha awieme ni apulie na lé okéé ne kong. Kehe é te mwoiu ko penem, dieli â tice niihung.

É picani ke é te penem

⁶⁻⁷ Ke é ati ne he ninaa, ke é te cuwo ko habwii pie woéo pa ju eabwé te Padué, ko a bwo pipwoiipi, ko a bwo temehinaado tong, ke a bwo cumang ne he ni picani tong. Ke é te cuwo ko picani te ni apulie, ke é pipwoééhelé mu ha a ju pwonimung. Ke é te cuwo ko penem ko a junuu a *Jenen Iitihi te Padué. Be é te cuwo ko patemehi ngen a pwooti ten, a pwooti na juuju. Ke ni bwomu tong naa na mwomwon, ke pwohewii ni pihe pa me bépipwopaing, ke me é pwo me e piân a Pwooti Wâé.

⁸ [He é penem me de Padaame, ke time é uce pipéce ne ko nina lé niimihi wo lépwo apulie.] Be lé pii nina wâé ne kong wo lépwo béén; ke lé pii nina ta ne kong wo lépwo béén mwo. Ke lé picediéo wo lépwo béén; ke lé pihooniéo wo lépwo béén. Ke lé pii pie, woéo ke pa agele wo lépwo béén; kehe icehi ana é pii a juuju.

⁹ Ke lé pii wo lépwo béén pie, time lé uce temehié. Kehe icehi ana [nihe hiwon nina lé] temehié ehi[†]. Ke junihe ubwo ni kuhinaado tong, ke é caa pwo me é mele[‡]. Kehe icehi ana é mwo teko mulie.

6:6-7 6.6 1 Timoté 4.12 **6:9** 6.9 2 Korénit 4.10 † **6:9** 6.9 2e phrase—ai Wo Padué ke e te temehié ehi. ‡ **6:9** 6.9 3e phrase—Grek: [Lé niimihi pie é] caa mele.

¹⁰ Éa, é te nihe mu he ni picani, kehe icehi ana é te pipwodéén. Be mepie tice wâé tong ne éni pwo bwohemwo, kehe hiwon ni wâé na é ne he ni pwonime ni apulie. Ke mepie te tice dong, kehe a juuju pie, ni naado ati, ke ni dong.

¹¹ Wogewé lépwo bééng Korénit, é tehi ne tewé jena a pwonimung. Ke te tice celi é neduwohi kowé mu ha ati nina é pii tewé. ¹² Be junihe ubwo a pwonimung kowé. Ke [mepie pwo aceli piehadeniinye, ke wieli] time geé uce piwâééo mu he ni ju pwonimewé. ¹³ É pacihekewé jena, pwohewiin heme te lépwo ju naíng. Ke wogewé, ke wâé heme geé pipwohewiiéo, ke me geé hegiéo ehi ne he ni ju pwonimewé!

Geé engen koja lépwona lé pwo nina ta

¹⁴ Geé nemwo junihe pipabéé§ lépwona time lé uce céihi ne ko Padué [ke lé tee pwo nina ta]. Be time uce jan me geé mulie ha a mulihelé. Be woté? Te jan me lu pimu ibu a wâé me a ta? Te jan me lu pimu ibu a pwéélang me a melepiing? ¹⁵ Te jan me lu pimu ibu wo Kériso me *Caatana*? Te jan me te céiu ace bwo alihi nen de paceli e céihi ne ko Padué, me paceli time e uce céihi? ¹⁶ Ade aceli piwien ne ko ni déme duée†, me a *mwaiitihi te Padué? Úhu! Be

6:13 6.13 1 Korénit 4.14 **6:14** 6.14 Éféso 5.11 § **6:14** 6.14 Geé nemwo junihe pipabéé—A bwopiinen pie, me nye nemwo pamwoiulé me piengen ibu ne he ni bwomu télé na time uce wâé. * **6:15** 6.15 Caatana—Grek: Béliál, a céiu nii Caatana. **6:16** 6.16 Lévitique 26.12; 1 Korénit 3.16 † **6:16** 6.16 Déme duée—Idole. Omehi Démenaado ne ha a Niinaado (Vocabulaire) ha anebwén ko a tii.

wogenye, ke nye mwaiitihi te Padué, na e mulie.
Be e caa te pii pie:

*É mu pele a puapulie ce,
ke gemu piengen ibu.*

É bo Dué hen.

Ke bo pa puapulie tong.

Lévitique 26.12; Ézékiel 37.27

¹⁷ Ke e pii mwo wo Padaame Padué pie:

Geé engen kojale.

Geé nemwo mu peelé.

Geé necu ni bwomu telé na ta.

Ke é o bo hegikewé.

Ésaie 52.11

¹⁸ *É bo Caa tewé,
ke geé bo naing‡, aiu me toomwo.
Woéo Padué na pwojunuung
ne ko ati ni naado.*

2 Samuel 7.14

7

¹ [Wo Padué, ke e] pii ni naado naa, wogewé lépwo ju bééng, be me denye [wogenye ni naîn]. É mu ko anaa, na wâé heme nye pimu ité koja ni naado na e pwo me ta a éénye me a

6:17 6.17 Ésaie 52.11; Pii Beetihi 18.4 **6:18** 6.18 2 Samuel 7.14; Jérémie 31.9 ‡ **6:18** 6.18 Geé bo naing—A pwooti li e mi pii wo Padué ne ko pa Mesia. Omehi 2 Samuel 7.14 ke Ébéru 1.5. Kehe icehi ana wo Paulo, ke e pineibuhi a pwooti naa me a pwooti na e pé mu ha a Ésaie 43.6–7 lépwo naing aiu me toomwo, beme e habwii pie wogenye ati na genye céihi ne ko Iésu pa Mesia, ke genye caa tai ni naí Padué, ke etenye ati ni adéihi te ni ju naîn.

pwonimenye. Wâé heme nye pétaabwon a ta mu he ni mulihenye, ke me nye paciitieng.

Piwâénimung kowé lépwo Korénit

² Geé ne ace ahiéo ne he ni pwonimewé. Be time é uce téele pipwohuô te pace céiu bééwé. Ke time é uce téele pwo me e biteeng wo pace céiu mu ha a céihi ten. Ke time é mu uce getikewé, beme é bo pé ace céiu naado kojakewé.

³ Hemepie é pii anaa, ke time uce a bwopwonen me é tautikewé. Be a juuju ana é caa pii pie, geé mu ha a pwonimung. Ke o te wonaa, hemepie nye mwo teko mulie, ai hemepie nye caa mele. ⁴ É céihi ne kowé, be te junihe wâé tong a mulihewé, ke é te junihe pipii dewé [ko a céihi tewé]. Be geé te junihe pamwoiuéo ne ha ati ni picani na é mu hen. É mu ko anaa, na é te junihe pipwodéén.

⁵ [É mwojuia ne mwo ko ali é pii.] He li é tuie ne ha a province Macédoine, ke time é uce mwaale. Be hiwon ni jié me ni dan ânebuhung*. Be é pwomwo, ke é too lépwona lé cubwoniéo. Ke é ne ha a pwonimung, ke te junihe mwotiéo.

⁶ Kehe icehi ana wo Padué, ke e te junihe pamwoiu pa apulie na tice niihen. Ke e te pamwoiuéo, be e nebé céiiéo Tit. ⁷ Ke é te junihe pipwodéén he e tehenebé pelong, ke é he é téne pie geé te junihe pamwoiueng. Ke e pii mwo pie, te junihe nimewé me geé aliéo, [ke geé teko ucéiéo]. Ke te junihe piwahin gewé [ko

7:5 7.5 2 Korénit 2.13 * **7:5** 7.5 3e phrase—Grek: +É mu he ni picani ati ne he ni bwomunen.

ni naado na lé pii ne kong ne pelewé]†. Ke e pwojepule tong ko ni pwonimewé kong, be te junihe nimewé me geé pwopaing. Anaa kuti a pipwodéén dong.

É pipwodéén be geé bitekewé

⁸ Lépwó bééng, é temehi pie piwahin gewé ko ali céiu tii tong‡ ha a cuwo benaamwon. Ke woéo mwo, ke piwahin jo, kehe icehi ana é jenaá, ke time é bo uce niimihi mwo. ⁹ Kehe é pipwodéén; ke time uce é mu ko a bwo piwahin gewé, kehe é mu ko ana geé caa pininim, ke geé bitekewé mwo. Be a naado na te junihe wâé te Padué. Ke é alihi pie, time uce pwotahinaado ne kowé [ali é tii].

¹⁰ Be time nye bo uce tee niimihi mwo a piwahin na e ne tenye wo Padué. Be e ne, beme nye pininim, ke me nye taatéhi ni mulihenye. Ke a piwahin naa, ke e pébé a bwo celuimikenye. Kehe icehi ana hemepie piwahin genye, ke me time nye uce bitekenye, ke a naado na ta§. Be hemepie wonaa, ke nye â benihi a mele dieli mwo na e éité koja Padué.

¹¹ Lépwó bééng, geé cuwoteeke alihi ana e pwo wo Padué me dewé ko a bwo piwahin gewé. Weengi: Geé habwii pie, geé cuwo ité koja pana e

† **7:7** 7.7 Ni naado na lé pii ne kong ne pelewé—E te junihe pipii Paulo wo pa céiu béé lépwó Korénit. Omehi 2 Korénit 10.7.

7:8 7.8 2 Korénit 2.4 ‡ **7:8** 7.8 Ali céiu tii tong—A tii li e pwo, beme e cihe me mwoiu ne kolé. Time e uce pii a bécéiuhe tii te lépwó Korénit na e mu ha a Tii Iitihi. Omehi mwo 2 Korénit 2.1–3. **7:10** 7.10 Mataio 27.3–5; Ébéru 12.16–17 § **7:10** 7.10 4e phrase—Grek: A piwahin na e âbé mu ko a bwohemwo.

pii me ta jo*! A céiu: Ke geé okéé ne kon! A céiu: Ke nimewé me geé pwocuhinaado ten! A céiu: Ke mwotikewé [be koli geé bo pwo ace naado celi time uce wâé]! A céiu: Ke junihe nimewé me geé aliéo [beme geé pwopweehi a pwonimung]. A céiu: Ke geé habwii pie time uce wogewé na geé pwo nina ta ha a benaamwon naa.

¹² He li é tii a tii naa, ke time uce a bwopwonen me é tauti paceli e pwo celi ta, ai me é pwopai pace céiu apulie†. Kehe nimung me e bo habwii tewé wo Padué pie, é teko mu he ni pwonimewé. Be geé pipwopaing. ¹³ Be anaa kuti ana e pamwoiuéo.

É pipwodéén ko Tit

A céiu mwo, wogewé lépwo bééng: É te junihe pipwodéén, be geé pwo me e pipwodéén wo Tit. Be geé [tai hegieng ehi] ke geé pwopweehi ne kon, me wâé a pwonimen. ¹⁴ Be é cihe ten ehi kowé. Ke time geé uce pwo me é pitaatééhi ni bwo niimihinaado tong ne kowé‡. Be ana é pii ten, ke a pwooti na juuju, pwohewii ali é mu te cuwo ko pii tewé.

¹⁵ É ne ko Tit, ke te junihe eânimen dewé. Be e pii pie, geé hegieng ne ha a pipwoun, ke geé te nihe piténeeng. Weengaa a watihen me piubwo a pipwoééhe ten me dewé. ¹⁶ É te junihe pipwodéén, be é céihi ne kowé ne he ni naado ati.

* **7:11** 7.11 2e phrase—Grek: Geé pipwopaiwé. † **7:12** 7.12
 Pace céiu apulie—A bwopiinen pie weeng, Paulo. ‡ **7:14** 7.14
 2e phrase—Grek: Ke time uce tanim go.

a bépiciani te lépwo acéihi @ ne iérusaléma

8

(Pwahamii tii: 8—9)

Lé nihe ne mwani wo lépwo Macédoine

¹ Lépwo bééng ne he Kériso, wâé heme géé temehi a penem na e pwo wo Padué mu ko a *pipwoééhe tice ja kon den, ne hadenii ni acéihi ne ha a province Macédoine*. ² Be lé te junihe mu he ni picani, be te tice delé, kehe icehi ana lé te mu ha a pipwodéén. Ke lé ne ni delé me ju piticenaado ne kon. ³ Ke é *pajujuhi pie, lé te ne nina e teko mu pelelé. Ke lé te ne mwo nina piwéden, kehe te tice apulie celi lé cuwokolé me lé ne.

⁴ Be te woélé na lé cuwokong, beme lé ne ce bépiciani me de lépwo acéihi ne *Iérusaléma. ⁵ Ke nina lé ne, ke te junihe wéden koja nina é ucéihi mu kolé. Be lé te pinelé ati te Padaame, ke é alecehen, ke lé pinelé tong, beme lé piténehehi ana nime Padué kon.

⁶ [É ne ko li bépiciani] ke te wo Tit na e tabuhi a penem naa. Ke weeng na e pamwoiukewé mwo, me géé pé ce âneule tewé kon. É mu ko anaa, na é pii ten pie, wâé heme e pamwoiukewé mwo, beme géé panebwénihini ni âniimihinaado tewé. ⁷ Be [wo Padué, ke e] caa te ne tewé ni muko

8:1 8.1 Roma 15.26; 2 Korénit 9.1-2 * **8:1** 8.1 Ni acéihi ne...Macédoine—Ni puco te ni acéihi na e tabuhi wo Paulo ne he lupwo pwomwo ubwo Filipi me Tésalonik, wieli é ne mwo Béré. Omehi Apostolo pwahamii tii 16—17. **8:7** 8.7 1 Korénit 16.1-2

wâé na hiwon: a céihi, ke a bwo cihe, me a bwo temehi nen, me a niihewé, me a pipwoééhe. Ke geé te ûmiê; ke te junihe ubwo a pipwoééhe tewé ne kong†. Ke wâé mwo heme geé te pati mwo lépwo béén, ke me geé ne me piticenaado ne kon.

⁸ Hemepie é pii anaa, ke time é uce cuwokowé. Kehe é te ju pii tewé pie: Ni béé *puco te ni acéihi, ke te pepule jélé, me lé pipati ha a pipwodéén. Ke é ne tewé a bwomunen naa, beme habwii pie a pipwoééhe tewé, ke te a juuju. ⁹ Be geé te temehi pie, e te neeng ati tewé wo Padaame henye Iésu Kériso mu ko a pipwoééhe tice ja kon. Be te junihe hiwon ni wâé ten [ne jeda he miiden]. Ke e ne ati, beme dewé ni wâé na hiwon [ne pele Padué].

Geé ne âcehi nina e mu pelewé

¹⁰⁻¹¹ É ha ali jo li, ke te wogewé li geé mi pini-imihi pie me geé picani [te lépwo Iérusaléma]. Be wonaa a bwo niimihinaado tewé ne kon, ke geé téetihi, ke geé pwo. Ke weengi a bwo niimihinaado tong: Wâé heme geé epin ko panebwénihi ana geé caa tabuhi, âcehi nina e pelewé. ¹² Be hemepie nye ne mu he ni ju pwonimenye, ke o wâé te Padué nina nye ne. [Te piwien, hemepie ubwo, ai wahin.] Be time e uce îlehi kojakenye aceli teko tieden pelenye.

¹³ Time é uce pii pie, me geé pwo me téé ni mulihewé, beme pwia ni mulihe lépwo béén!

† **8:7** 8.7 Junihe ubwo a pipwoééhe tewé ne kong—Ni béé tii iitihi he pwo grek, ke lé pii pie: Junihe ubwo a pipwoééhe tong me dewé. **8:9** 8.9 Mataio 8.20; Filipi 2.6–7 **8:12** 8.12 Maréko 12.43–44

Wâé heme pwo ce dewé, ke me pwo mwo ce delé. ¹⁴ Be é jena, ke te nihe hiwon ni dewé, kehe woélé, ke te tice delé. Ke wâé heme geé picani telé, be mepie o bo tice dewé ha ace céiu tan, ke o bo woélé na lé bo picani tewé. Ke é ha a tan naa, ke o bo tai pwo dewé. ¹⁵ Be caa te tii ne he ni tii iitihi pie: *Wo pana nihe pitii âdaanu, ke o te tice celi piwéden. Ke wo pana te ju mehin ni âdaanu ten, ke o time uce menen. Exode 16.18*

E cile ni âpipati wo Tit

¹⁶ É pwo-olé te Padué, be e ne he pwonime Tit a pipwoééhe me dewé, pwohewii a pipwoééhe tong me dewé. Be te junihe nimen me e picani tewé. ¹⁷ É he é pii ten pie me e âdé caniêkewé, ke e hegi ne ha a pipwodéén, be te junihe wâé ten.

¹⁸ Ke é o caa neeng lé, me pa céiu acéihi béén. Wo panaa, ke pa apulie na lé te nihe picedieng ati ne ni puco te ni acéihi mu ko a penem den ko a bwo pii beetihi a Pwooti Wâé. ¹⁹ Ke lé caa pipégalieng, beme e bo âcéing [ne Iérusaléma] hemepie é pé ngen li âpati. Ke weengaa a bwo pipwoeabwé tong me de Padaame beme é pipwoun den. Ke weengaa mwo a bwo habwii na a ju pwonimung.

²⁰ Nihe ubwo a mwani naa [be lé ne me tice ja kon]. Ke é te pipwocile, be koli lé bo pipé ne kong wo lépwo béén, hemepie é picile tahi. ²¹ Be é hane ana wâé te Padué, ke ni apulie mwo.

²² Mepwo é ne ko pa céiu bééng na é neeng lé me lupwoje, ke te junihe pa apicani tenye [ke

pa apiténedehi]. Ke é te nihe céihi ne kon. Ke weeng, ke e te junihe céihi ne kowé, ke te nihe wâé ten, me e picani tenye ati. ²³ Ke é ne ko Tit, ke pa bééng ko penem me dewé. Ke wo lupwo alo, ke ni puco te ni acéihi na lé nelu lé, ke lé tai penem me lé pipaunu Kériso.

²⁴ Ke [geé hegilé ehi, ke] geé habwii telé a pipwoééhe tewé, be é caa cihe me wâé ne kowé te ni acéihi. Ke wâé heme lé alihi ace a juuju kon.

9

É te nihe pii me wâé gewé

¹ É te ju pwotii lé céiikewé ko ni âpipati me de lépwo acéihi ne *Iéruusaléma, ² be é te temehi ni pwonimewé, ke é caa pipatemehi a bwo wâé gewé ne te lépwo Macédoine. Be é pii telé pie, wogewé, lépwo acéihi mu ha a province Akai, ke geé caa mi pipwopweekewé, ke geé caa tabuhi ne ni bépiani tewé ha ali jo li. Ke hiwon mu kolé na te nihe pipamwoiulé, beme lé pipwohewiikewé.

³ Kehe icehi ana é ne lé céiikewé lépwo bééng na cié jélé naa, [beme lé picani tewé, beme geé tai ati ni âpati tewé ânebuhe a bwo âdé tong pelewé]. Be é caa pii te lépwo béén pie, geé caa pipwopweekewé. Ke time uce wâé heme piticenaado ne ko a bwo piikewé tong me wâé. ⁴ Be é bo âdé ne pelewé me lépwo bée Macédoine. Ke mepie lé alihi pie time geé uce téele pipwopweekewé, ke o tanim jo, ke o te junihe tanim gewé mwo.

⁵ Weengaa kuti, ana é mi ne lé lépwoli bééng ko penem, [li cié jélé] beme lé mi alihi li âpipati tewé, li geé caa mi pipwopweehi. [Ke mepie geme âdé me lépwo béé Macédoine] ke lé o alihi pie, ni âpipati tewé, ke te âbé mu he ni ju pwonimewé, kehe time uce é mu kong.

Ne, ne ha a pipwodéén

⁶ Weengaa ana é ko pwo beme é pii tewé: Pana te ju wahin ni apwoamu ten, ke o time uce hiwon ni âdaanu ten. Ke wo pana nihe ubwo ni apwoamu ten, ke o nihe hiwon ni âdaanu ten.

⁷ Wâé heme nye ne, mu he ni ju pwonimenye, be time nye uce piwâgo konye. Be wâé te Padué pana e ne, ne ha a pipwodéén. ⁸ Ke e bo ne tewé ni pétaapwo wâé ten, ke e ne me pitice ja kon. Ke e o te pwo ne tewé mwo ati ni naado na o te jan ne ko a mulihewé, ke e o ne tewé me piwéden, beme ni âpipati tewé me de ni béén*. ⁹ Be caa te tii ne he ni tii iitihi a pwooti ce [ko pa apulie, na e paciiti Padué]:

*E ne me tice ja kon,
te lépwona tice delé.*

*Junihe ubwo ni âpipati ten,
pwohewii ni âdaanu na hiwon.*

A bwo wâé nang, ke é dieli mwo.

Psaume 112.9

O bo adéikewé

9:6 9.6 Proverbs 11.24–25 * **9:8** 9.8 Beme ni âpipati tewé me de ni béén—Grek: Ne ko ni penem na wâé. **9:9** 9.9 Psaume 112.9

¹⁰ Wo Padué na e ne ni wiinaado† tenye. Be e ne ni âdaanu na nye cemi, ke e pwo me cim. Ke, me nye ne, ke e bo pwo me hiwon ni acehi ni penem denye na wâé.

¹¹ Éa, e bo ne tewé, me piticenaado ne kon, ni pétaapwo naado na wâé. Ke geé bo ne ce de lépwo béén. Ke o hiwon ce acéhi [mu Iérusaléma] celi lé bo pwo-olé te Padué mu ko ni âpipati tewé, na geme bo pé nge céiilé.

¹² Weengaa kuti a bwopwonen me geé pipenem delé. Be geé ne telé ana tieden kojalé.

Ke geé pamwoiulé, beme lé nihe pwo-olé te Padué. ¹³ Ke geé habwii a bwo piténedehi nen dewé a Pwooti Wâé te Kériso. Be geé patihi nina pwo ne tewé te lépwo acéhi ne Iérusaléma, me ati lépwo béén mwo.

Éa, lé o alihi mwo pie, nihe pwonaado ne ko a bwo penem dewé me delé. Ke lé o pipwoun de Padué kon, ke lé o pwo-olé ten ¹⁴ ko a wâé ten na nihe ubwo, na e caa ne tewé me tice ja kon. Ke lé o te nihe pwoiitihhi ten me dewé, be junihe eânimelé tewé.

¹⁵ Wâé heme nye pwoun de Padué ko pa âpipati ten‡ na pïeda, ke e piwéden, na pwocoon me nye pii!

e pipwopain wo paulo

9:10 9.10 Ésaïe 55.10 † **9:10** 9.10 Wiinaado—Grek: Pwoloa.

9:11 9.11 2 Korénit 1.11, 4.15 ‡ **9:15** 9.15 Pa âpipati ten—Wo Iésu Kériso, ai a bwo pine ibu lépwo Juif me lépwona time uce lépwo Juif. Weengi a ânen: Wo Padué, ke e pineeng me pa âpati, ke é heme lé ne ni âpati telé me piticenaado ne kon wo lépwo apulie, ke lé wonaa mu ko Padué.

10

(Pwahamii tii: 10—12)

¹ Pwo lépwo béén [mu kowé] na lé pii pie: «Wo Paulo, ke te junihe pwo niihen ne he ni tii ten*, kehe te ju tice niihen, me e mu pelenye!» Kehe é jenea, ke woéo Paulo, ke é pwo me piwahin jo, ko a piwahin me a bwo bwala Kériso, beme é mwo ilekewé [pie me geé mwo te ju pwo me tabemiéo].

² Lépwoli! Geé téne, be koli é bo uce cihe me téé, hemepie é tuie lé pelewé! Be lé niimihi pie a mulihung, ke time uce pi-ité koja lépwo apulie na time lé uce temehi Padué†. [Lé pipwocile, be lé bo temehi ehi pie] woéo, ke pa apulie ten, ke pwo a junuun ne kong.

³⁻⁴ Hemepie woéo‡, ke te pa apulie pwo bwohemwo, kehe icehi ana time é uce pwohewii lépwo béén. [Be é penem me de Padué.] Ke ni pihe pa na etong, ke time uce ni pihe pa te ni apulie. Be a niihelé, ke e âbé mu ko Padué, beme e tanahi a mwogu [te *Caatana] ke ni âniimihinaado na gele ⁵ te lépwo acibehede, ni âniimihinaado na capuhi bwonilé, beme lé nemwo temehi Padué. Ke é pwopa, hane me taatéhi ni pwonime apulie, beme lé piténede Kériso.

⁶ Hiwon lépwona lé mu pelewé na lé caa piténede Kériso. Kehe icehi ana te hiwon mwo

10:1 10.1 1 Korénit 2.3 * **10:1** 10.1 Ne he ni tii ten—Grek: He mwo woéo ité. **10:2** 10.2 1 Korénit 4.21 † **10:2** 10.2 A mulihung, ke time uce pi-ité... Grek: É âcehi a éé apulie. **10:3-4** 10.4 Éféso 6.13-17 ‡ **10:3-4** 10.3-4 Woéo—ai Wogenye. Omehi mwo *note* ko 2 Korénit 1.6.

lépwna te muhi telé me lé piténeeng. Ke wo lépwnaa, ke é o caa tabuhi pwocuhinaado telé§.

Caa ne tong a pihuô ne kowé

⁷ Wâé heme geé alihi ehi ni naado! Pwo pa céiu apulie* pelewé, na e [pipiiéo, ke e te nihe pipii den. E] pii pie, pa apulie te Kériso, [ke caa te wâé] kehe icehi ana wâé heme e niimihi pie, woéo mwo, ke te pa céiu apulie te Kériso! ⁸ Ke woéo, ke e pelong a pihuô ne kowé, na e âbé mu ko Padaame.

Woté? Wieli [geé ko niimihi pie] é te junihe pipii dong ko anaa? Kehe icehi ana time uce tanim jo ko a pihuô naa, be a bwopwonen, me é picani tewé, ke me é pamwoiukewé. Kehe time uce a bwopwonen me é pwo me ta ne kowé. ⁹ Ke geé nemwo niimihi pie é hane me é pwo me mwotikewé ko ni tii tong.

¹⁰ Ke é ne ko pa apulie naa, ke e pii pie: «Te junihe mwoiu ni tii te Paulo, kehe icehi ana me e mu hadeniinye, ke pwohewii ni pioti, be time e uce temehi pii ni pwooti.» ¹¹ Wo paceli e wonaa a bwo cihe ten, ke wâé heme e temehi ehi pie: Te tice aceli é tii ne he ni tii tong celi time é uce pii tewé gaale!

É te ju pii cehi ni penem de Padué

§ **10:6** 10.6 Grek: +É pipwopweeéo beme é pwocuhinaado te ati nina time lé uce piténehehi, me hején a bwo piténehehi nen dewé. * **10:7** 10.7 Pwo pace céiu apulie—ai Pwo lépwo apulie. Wieli e cihe wo Paulo ne he ni niide a tii 7–11 ko pa apulie na te céiu nang na e pacémunihi a gele. Grek: Hemepie pwo pace céiu apulie... **10:8** 10.8 2 Korénit 13.10

¹² Lé niimihi wo lépwo apulie na wonaa jélé pie, te nihe pwonaado ne kolé. Kona lé niimihi pie piticenaado ne kong†? Te tice celi lé temehi, be lé te pipii jahi ne kolé mwo, [ke time lé uce omehi a mulihe lépwona pwonaado ne kolé].

¹³ Ke lé pipii delé‡ nge he ni naado na hiwon, he na te tice pihuô telé nelang.

Kehe woéo, ke o time é uce wonaa, be é te ju pipii dong cehi ko a penem na e ne tong wo PaduéŠ. Ke e caa nekewé tong, beme é penem ha awiemewé. ¹⁴ Ke te pwo a pihuô tong me é pii anaa*. Be woéo, ke pali é mi pé lé céiikewé a Pwooti Wâé te Kériso. ¹⁵ Ke wogewé, ke ni apwoamu tong, ke time é uce pipii dong ko ace apwoamu celi e te penem hen wo pace céiu. Ke é niimihi pie, geé o picediéo†, hemepie piubwo da a céihi tewé. ¹⁶ Ke é mulang, ke é bo â patemehi a Pwooti Wâé ne he ni duaan na e éité kojakewé. Ke o te tice ace bwopwonen, me lé pipé ne kong pie, é te ju penem cehi he ni apwoamu te pace céiu.

¹⁷ *Wo pana nimen me e pipii den, ke wâé heme e pipii den ne he Padaame.* *Jérémie 9.23*

¹⁸ Wooélé paceli pwonaado ne kon? Time uce

† **10:12** 10.12 2e phrase—Grek: +Time é uce pwo me piwiekeme me woélé. **10:13** 10.13 Roma 12.3 ‡ **10:13** 10.13 Lé

pipii delé—Grek: +Time é uce pipii dong. § **10:13** 10.13 2e phrase—Grek: +É pé me a béja tong a picé na e ne wo Padué [ne

ko a penem dong]. * **10:14** 10.14 1te phrase—Grek: Ke time é uce piâ ité koja a picé, pwohewii ana time é uce tuie lé pelewé.

† **10:15** 10.15 Geé o picediéo—ai O piubwo da a penem dong ne pelewé. **10:17** 10.17 1 Korénit 1.31 **10:18** 10.18 1 Korénit

4.4

paceli e ju pipii den cehi! Kehe te wo pana e pii wo Padaame pie, pwonaado ne kon.

11

Paulo me lépwo apostolo agele

¹ Wieli geé ko niimihi pie é ko pipii dong*? [Time é uce wonaa, kehe] geé te picani ne kong [heme é pipwopaing].

² Wieli [geé niimihi pie] é ko pitaaba [ne ko lépwoce béé apwocémun? Ke me é te pacémunikewé cehi?] Ke me wonaa, ke é pwohewii Padué. Be geé pwohewii ê ewa toomwo, na te junihe wáé nang. Ke é caa mi pii te Kériso pie, é bo nekewé ten, beme geé bo piaten me weeng, ke me time geé uce apulie te pace céiu.

³ [Dieli jena, ke mwomwon, ke juuju a bwo engen dewé céi Kériso.] Kehe, geé pipwocilekewé, be koli geé bo pipatieden ni pwonimewé koja Kériso. Be wo *Caatana, ali bwien ânebun, ke e geti Éva†, ke e pwo me e pipatieden.

⁴ É ânebun, ke é patemehi tewé Iésu [Kériso, ke geé hegi a pwooti tong]. Kehe icehi ana é jena ni, ke geé te nihe wele ko hegi pa céiu 'Iésu' na lé patemehiang wo lépwo béén. Ke geé tété, beme geé hegi ace céiu 'jenen' na pi-ité koja a *Jenen Iitihi, ali geé caa mi hegi kojaéo. Ke pwohewii a

* **11:1** 11.1 É ko pipii dong—Grek: Pihauli jo. **11:2** 11.2 Éféso 5.26-27 **11:3** 11.3 Genèse 3.4,13 † **11:3** 11.3 Éva—Ê mwode Adamu, pa bécéiuhe apulie pwo bwohemwo. Omehi 1 Timoté 2.13-15. **11:4** 11.4 Galat 1.8-9

bwo hegi nen dewé a céiu ‘pwooti wâé’, na time uce a ju Pwooti Wâé.

⁵ [Wo lépwona lé pii beetihi ninaa, ke lé pii pie] woélé lépwó ‘*apostolo ubwo’. Kona woéo, ke woo‡? ⁶ Wieli a juuju pie, time é uce temehi cihe. Kehe icehi ana é te nihe temehi Padué [me ni wâé ten]. Ke ati nina é pwo, ke é te habwii ne ha a pwéélang.

Time é uce iluukewé

⁷⁻⁸ É he é patemehi tewé a Pwooti Wâé na e âbé mu pele Padué, ke time é uce ilehi kojakewé pie, me géé picani tong ko mwani. Be te ni béé acéihi na lé ne ni mwani tong. Ke é heme é penem pelewé, ke pwohewiin heme é pé kojalé, beme é ne tewé. É wonaa beme é pwo me piwahin jo ne he pwahamiiwé, beme o pinekewé da. Ke woté? Kona [géé ko niimihi pie] ta nina é pwo tewé?

⁹ Te pwo ni benaamwon na tice mwani tong hen, ke time é mu uce pii tewé. Kehe te wo lépwó acéihi béénye mu Macédoine, na lé mu pébé ni bépicanu tong. Éa, time é mu uce ilehi ce naado kojakewé, ke time é bo uce ilehi mwo. ¹⁰ Ke time uce piwâ jo me é pii anaa, nge ati he ni piduaan ko a amu Akaï. É he é ko pii anaa, ke e pajuujuéo wo Kériso. ¹¹ Kona [géé niimihi pie] time é uce pipwoééhewé [ko ana time é uce ilehi ace céiu naado kojakewé]? Géé nemwo niimihi

11:5 11.5 1 Korénit 15.10; 2 Korénit 12.11 ‡ **11:5** 11.5 Kona woéo, ke woo?—Grek: Ke é niimihi pie time uce wahin jo kojalé.

11:6 11.6 1 Korénit 2.1,13 **11:7-8** 11.7 1 Korénit 9.18 **11:7-8** 11.8-9 2 Korénit 12.13; Filipi 4.15-16

pie wonaa, be e te temehi wo Padué pie é te junihe pipwoééhewé!

Lépwo eabwé te Caatana

¹² Weengaa a watihen me time é o uce hegi ace céiu naado kojakewé§. Be time é uce patupwo ne te lépwo agele ace bwopwonen beme lé pii pie é pipwohewiilé. ¹³ Be wo lépwonaa, ke lé pii pie, wo Kériso, ke e nelé ngen beme lépwo apostolo ten, ke me lé eabwé ten. Kehe icehi ana lépwo apihaamikenye, ke lépwo agele.

¹⁴ Geé nemwo téetihi anaa! Be wo Caatana, pali agele, ke e te gahe pwo me pa *âcélo na e pwéélang. ¹⁵ Ke lé te gahe pwo mwo ni eabwé ten, me woélé ni eabwé te Padué na lé pwo nina wâé. Kehe icehi ana [é ha ace céiu tan] ke lé bo hegi ace kuhinaado telé, âcehi ni penem delé [na ta].

É mu he ni picani mu ko Kériso

¹⁶⁻¹⁸ Wo [llepwo 'apostolo ubwo' naa] ke lé te junihe pipii delé. Kehe é niimihi pie, te junihe hiwon ni watihen me é pipii dong kojale. É he é pii anaa, ke é cihe pwohewiilé, kehe time uce wo Padaame. Kehe geé nemwo niimihi pie é pipii dong heme é pipwopaing. Kehe mepie ko wonaa ce bwo niimihinaado tewé, ke wâé heme geé

§ 11:12 11.12 1re phrase—Grek: Ana é pwo, ke é o tee cuwo ko pwo.

picani ne kong, ke me geé hegi ana é pii*. 19 [Be geé niimihi pie] wogewé lépwo atemehinaado, he geé te junihe epin ko hegi [a pwooti te] lépwo apulie naa, na lé pipii delé hauli†!

20 [Be wo pa céiu béélé, ke e pihaamikewé, ko ni pwooti na e pé lé céiikewé.] Ke geé neeng me e pihuôkewé, ke me ni *apenem tice ja kon den. Ke e pé ni mwani tewé, ke e wii ni acehi ni penem dewé. Ke [me e wonaa tewé, ke] e teko pihoonikewé, be pa upwonimen. [Pwohewiin heme] e ahi ni pwahamiiwé. Kehe icehi ana geé te pipwodéén ko anaa!

21 Kehe woéo, ke time é uce wonaa. Wieli wâé heme tanim jo kon? Be [geé pii kong pie] tice niihung. Ke te wâé, kehe geé niimihi ehi!

Wo panaa me lépwo béén, ke lé te nihe mwoiu ko pipii delé. Ke me wonaa, ke wâé heme é mwoiu, me é pipwopaing. [Kehe mepie é pwo anaa, ke wieli geé niimihi pie é] pipii dong pwohewiilé‡.

É te nihe pipwoeabwé ten kojale

* **11:16-18** 11.16–18 Grek: 16É pii mwo pie: Me te tice apulie celi me e niimihi pie, pipenem a puning. Kehe me wonaa, ke geé hegiéo pwohewii pana pipenem a punin, beme jan me é pipii dong. 17Me é pii anaa, ke time é uce pii ha a pihuô te Padaame, kehe be [pwohewiin heme] pipenem a puning. 18Junihe hiwon nina lé pipii delé âcehi a éé apulie. É mu ko anaa, na é o pipii dong mwo. † **11:19** 11.19 Na lé pipii delé hauli—Grek: Na pipenem punilé. Piwien ne he ni niide a tii 20–23. **11:21** 11.21–22 Filipi 3.5 ‡ **11:21** 11.21 Grek: Tanim jo heme é cihe, be te tice +niihung. Kehe mepie time e uce piwâ [me e pipii den] wo pace apulie, ke woéo mwo, ke é wonaa. Kehe é cihe pwohewii pana pipenem a punin...?

²² Kona [lé pipii delé pie] lópwo apulie mu ko a bele te lópwo *Ébéru? Woéo mwo. Ke [lé pii pie etelé a pwoiitihi te] lópwo *Isaraéla? Woéo mwo. Lópwo piebehi *Abérama? Woéo mwo. ²³ Lé [pii pie woélé] ke lópwo eabwé te Kériso? Woéo mwo, be te junihe ubwo a bwo pipwoeabwé tong kojalé. É he é pii anaa, ke é cihe pwohewiilé, be lé pipii delé hauli. Éa, é caa te junihe penem kojalé, me de Kériso. Caa te cuwo ko néo he karépu. Caa te cuwo ko tatiéo kojalé. Hiwon mwo ni benaamwon na é caa pwo me é mele hen [ko a bwo pipwoeabwé tong me de Kériso.]

²⁴ [Mepwo é ne ko a ju bele tong] wo lópwo *Juif, ke lé ne tong [ni cuhinaado na nim na te junihe ubwo kuti]: 39 a jéhi ni bwo ahiéo ko a bwaliiwota[§], ne ha a bwo pwocuhinaado na céiu. ²⁵ Ke mepwo é ne ko lópwo Roma, ke ocié ko tatiéo ko ba-acuwo. Ke é ha a céiu, ke lé ahiéo ko péi, beme lé taunuéo. Ke é ha a céiu mwo, ke ocié jo ko tebwo he ni ong na lé mwiiê. Ke, é ha a céiu benaamwon, ke céiu a tan ke céiu a bwén na é mu he jié.

²⁶ Hiwon ni a-engen dong nge he ni amu, ke é tooli nina abwobwo me ni tacebwén. Be é tooli ni jaa, ke ni abune, ke [lópwona lé cubwoniéo]: ni béén mu ko lópwo âjiénung, lópwo Juif, ke ni béén mu ko ni béé bele, die mwo ko lópwona lé

11:23 11.23 Apostolo 16.23 **11:24** 11.24 Deutéronome 25.3

§ **11:24** 11.24 39 a jéhi ni bwo ahiéo ko a bwaliiwota—A cuhinaado na ubwo, be iitihi ne ha a patén delé me lé wédenihi a 40 bo tati apulie. Omehi Deutéronome 25.3. **11:25** 11.25

Apostolo 16.22, 14.19 **11:26** 11.26 Apostolo 9.23, 14.5

pii pie lépwo acéihi ne ko Iésu! Ke é te junihe mu he ni picani ne he ni pwomwo ubwo, ke é he ni melé*, ke é ne he jié: [ne ha ati ni piduaan].

²⁷ Ke é te junihe mwoiu ko a bwo penem dong. Ke, é he ni béén, ke te tice mwaale tong, ke te junihe emaan jo. Ke é he ni béén, ke te tice wiinaado me ûdu, ke menung. Ke, é he ni béén, ke te tice palito me pwotuun dong, ke te junihe im jo.

²⁸ Ke a céiu mwo: Ke mu pinekepé a pwon- imung ne ko ati ni acéihi, be é te niimilé taaci. Ke caa a âneule na te junihe téé ne tong. ²⁹ Be heme tice niihe pace céiu acéihi bééng, ke woéo mwo, ke é te téne mwo. Ke mepie pihaami pace céiu, beme e pwo ace céiu naado celi ta†, ke téé jo kon [ke é okéé ne ko pana e pihaamieng].

É pipii dong ko a bwo tice niihung

³⁰ É heme é pipii dong, ke é te pipii dong cehi ko a bwo tice niihung. ³¹ Ke time é uce gele, he é pii anaa. Be e pajuujuéo wo Padué, pa Caa te Padaame Iésu, ke pana nye pipaunueng dieli mwo.

³² He li é mu ha a pwomwo ubwo Damas, ke lé hane me lé imwiéo. Be wo pa gupéno lang, ke pa apenem de pa daame Aréta, ke e pwo me lé wéihi ni pomwa ko a pwomwo ubwo wo lépwo coda ten. ³³ Kehe [wo lépwo bééng ko penem, ke] lé neéo ha a élele tai, ke lé neéo ole ha a

* **11:26** 11.26 Melé—Da (désert). A duaan na ticie hen. † **11:29** 11.29 Beme e pwo ace céiu naado celi ta—ai Beme e patupwo a céihi ten. **11:32** 11.32–33 Apostolo 9.23–25

pomwa-he-puwo, uti a goomwa babé ko a amu. Ke weengaa a bwo celuimiéo.

12

Ana habwii te Paulo

¹ A juuju pie, te junihe piticenaado ne kon, heme é tee pipii dong. Kehe icehi ana é o te pii tewé nina e habwii tong wo Padaame. ² [Geé mwo tabemi a jepule tong]: Pwo pa céiu apulie, pa acéihi ne ko Kériso. Ke é ha a céiu tan, caa 14 ni jo jena, ke e céieng da wo Padué ne ha a duaan na junihe e daaité ne he miiden. Meniing pie he e necu a één, ai e teko mu hen: Time é uce temehi, te wo Padué cehi na e temehi.

³ Ke e pééeng da wo Padué, ne ha a duaan na junihe wâé. É ne ha amu naa, ke lé te mwaale ha a péém* ni béé Padué. Meniing pie e te necu a één wo pa apulie naa, ai e teko mu hen: Time é uce temehi, kehe te wo Padué cehi na e temehi.

⁴ Ke é ne ha a duaan naa, ke e téne ni pwooti na junihe wâé, nina pwocoon me nye pii ne he ni pati apulie†.

⁵⁻⁶ Weengaa a jepule na juuju, kehe time é o uce pipii dong kon‡. Kehe é te ju pii cehi pie woéo, ke pa apulie na tice niihung, ke é te ju pipaunu cehi [Padué]. Be time uce wâé heme geé niimihi pie, pwonaado ne kong mu ko anaa. Kehe wâé

* **12:3** 12.3—12.4 É ne ha amu naa, ke lé te mwaale ha a péém...Paradis. † **12:4** 12.4 Nina pwocoon me nye pii ne he ni pati apulie—ai Nina iitihhi me e pii wo pace céiu apulie. ‡ **12:5-6** 12.5-6 Time é o uce pipii dong kon—Be wo Paulo pa apulie naa. Omehi a niide a tii 7.

heme geé tautiéo cehi ko nina geé alihi ne kong, ai celi geé téne mu kong[§].

A 'danaado' ne ha a ééng

⁷ Te junihe wâé ana é alihi ha a tan naa. Kehe icehi ana é alecehen, ke e ne tong ni picani na te nihe muhi tong kon*, beme é nemwo pipaunuéo, ke me é nemwo pipii dong ko nina é alihi. A picani naa, ke pwohewii a danaado ne ha a ééng, ke pwohewii mwo, pace céiu apitéteimipwooti celi e âbé mu pele *Caatana, beme e tatiéo. ⁸ Ocié jo ko pwoiitihi te Padué, beme e pé kojaéo. ⁹ Kehe icehi ana e pii tong pie: «Caa te jan ne kom a *pipwoééhe tice ja kon dong, be mepie pitice niihem, ke o oba go ko a junuung.»

É mu ko anaa, ke é te ju pipii dong cehi ko a bwo tice niihung, beme e mu kong a junuu Kériso. ¹⁰ É mu ko anaa kuti, na wâé heme tice niihung, ke me é mu he ni picani me ni téé, be caa woéo he Kériso. Ke wâé mwo heme lé pii me ta jo wo lépwó béén, ke me lé pwotahi ne kong. Ke é te tai hegi ninaa ne ha a pipwodéén. Be é he ni benaamwon na tice niihung hen, ke weengaa

§ **12:5-6** 12.5-6 (Niide a tii)—Grek: 5Me é o pipii dong ne ko pa apulie naa. Ke hemepwo é ne kong, ke time é o uce pipii dong, kehe é o pipii dong mu ko a bwo tice niihung. 6Hemepie nimung me é pipii dong, ke time o uce pipenem a puning. Kehe é o pii a juuju; kehe time é o uce pwo, be me wonaa, ke me te tice paceli e pwo ce bwo niimihinaado ne kong celi pieda. [Ke wâé heme lé tautiéo] cehi ko nina lé alihi ne kong ai celi lé téne mu kong.

12:7 12.7 Job 2.6 * **12:7** 12.7 Ni picani na te nihe muhi tong kon—Wieli a cunu ne ha a één. Wieli a bwo pwotahi ne kon de lépwona lé cubwonieng. **12:9** 12.9 Filipi 4.11-13

kuti a benaamwon na nihe pwo nihung hen [ne he Kériso].

Gia Paulo ne ko lépwo Korénit

¹¹ É tee ko pipii dong†, be wogewé ke time geé uce pii me wâé jo! Ke mepie [geé niimihi pie] te piticenaado ne kong, ke te piticenaado mwo ne ko lépwoli lé pii pie lépwoce ‘*apostolo ubwo’.

¹² He li é mu pelewé, ke geé te alihi a bwo cumang dong ne ha a tacebwén. Ke geé téetihi ni inenaado na é pwo ko a junuu Padué. A inen pie woéo, ke pa ju apostolo [na e pahedeéo wo Padué].

¹³ Ke geé hegi ati nina é ne te ni béé acéihi. Ke te céiu cehi ana, time é uce téele ilehi kojakewé pie, me geé ne ce bépicaní tong. Be kona woté? Geé niimihi pie ta nina é pwo, ke me é pimiibule ne tewé?

Te tice aceli é ilehi kojakewé

¹⁴ [Geé téne, wogewé lépwo bééng, be] é o te ju pwome âdé céiikewé a béociéhen. Ke o te tice celi é ilehi kojakewé. Be time uce ni mwani [ai ce béé naado] celi nimung kon ne pelewé, kehe te icehi ni pwonimewé! Be [geé pwohewii ni ju naîng. Ke] time uce ni nahi ewa na lé penem, beme lé pamwoiu ni nyaa me caa telé. Kehe te ni nyaa me caa te ewa, na lé pamwoiu ni naîlé. ¹⁵ É mu ko anaa, na é pipwodéén, he é ne tewé ana e mu kong: ati ni naamuung, me ati a pwonimung.

12:11 12.11 2 Korénit 11.5 † **12:11** 12.11 É tee ko pipii dong—Grek: Pipenem a puning mu kowé. **12:12** 12.12 Roma 15.19 **12:13** 12.13 2 Korénit 11.9

Kona e o piwahin a pipwoééhe tewé me dong, heme piubwo ngen a pipwoééhe tong me dewé?

¹⁶ [É niimihi pie, é caa habwii tewé ehi pie] time é mu uce ne huîiwé ce âneule. Kehe icehi ana lé pipiiéo wo lépwo béén pie, pa apipwohuô. Be lé pii pie: «Hemepie time e uce ilehi ace céiu naado he e mu pelenye, ke e te gahe pwo, be e caa te tooli a céiu bwopwonen celi me e bo pwo tenye‡.»

¹⁷ Kehe icehi ana geé cuwoteeke niimi lépwona é nelé lé céiikewé. Ke kona é pahede paceli céiu nang mu kolé, beme é pé kojakewé ace céiu naado? Ūhu! ¹⁸ É he li é pahede Tit lé céiikewé me pa céiu bééng, ke kona e pipwohuô tewé wo Tit? Ūhu, be wogemu, ke céiu pwonimemu, ke céiu bwo engen demu.

É pacihekewé beme é pamwoiukewé

¹⁹ Kona geé niimihi [wogewé lépwo ju bééng] pie é teko pipwopaing cehi, heme é ko pii ninaa? Ūhu! É ko pacihekewé ne he pwahamii Padué, é mu ko ana nye tai mu ko Kériso. Ke ati nina é pii tewé, ke nina é pwo tewé, ke ni bwopwonen me é pamwoiukewé.

²⁰ Be mwotiéo hemepie é tehene lé pelewé, ke koli é tooli ace naado celi time uce wâé tong. Ke wieli time uce wâé tewé ace bwo hegi nen dong ne tewé. Be wieli é tooli ne pelewé ce pitaacunaado, me ce pipwokon, me ce piokéé, ke ce pihota, me ce pipii apulie, me ce picibehede.

‡ **12:16** 12.16 Dernière phrase—Grek: Ke é imwikewé. **12:18** 12.18 2 Korénit 8.6,16–18

Ke wieli é o tooli ce béé huô celi ta ne ha a pubuuwé.

²¹ Be [he li é mu pelewé] ânebun, ke hiwon mu kowé, na lé pipule hauli me lépwo béén, ke lé pwo ni huô na mwiihi.

Ke mwotiéo pie, é o tehene lé, hemepie time geé uce téele bitekewé. Ke koli e bo pwo me tanim jo kowé wo Padué, ke wieli é bo é wonaa mu kowé.

13

Bénebwéne pwooti

¹⁻² Ha ali béokelohe bwo caniêkewé tong, ke li é caa pii tewé pie, pwo lépwo bééwé na lé pwo nina time uce wâé. Ke é jenea ni, he mwo woéo ité kojakewé, ke é pii tewé mwo pie: Geé pipwocile, be é o caa âdé a béociéhen ne pelewé. Ke caa te tii ne he ni tii iitihi pie: *Hemepie nye pipé ne ko pace céiu ko aceli ta, ke time uce jan me céiu pace *apajuujuhi nen. Kehe wâé heme alo ai cié jélé.* *Deutéronome 19.15*

Ke geé pipwocilekewé, be mepie é tehene lé pelewé, ke koli é o cihe me mwoiu ne kowé.

³ Kona geé hane me é habwii tewé pie é cihe ne he nii Kériso? [É bo habwii tewé ehi pie] pana te junihe pwo niihen, ke te junihe pwojunuun, beme e penem kong ne pelewé. ⁴ He li e mele ne ko a *kuricé, ke tice niihen. Kehe icehi ana e mulie cemwo mu ha amehe ko a junuu Padué.

Ke woéo mwo, ke tice niihung, kehe icehi ana é mu ko Kériso, ke gemu pimulie ibu. Ke e mu kong a junuu Padué, é mu kon. Ke geé o bo alihi anaa.

⁵ Geé cuwoteeke omehi ni mulihewé, pie te a ju mulihe lépwona lé céihi ne ko Kériso. Ke mepie geé tooli pie, time e uce mu pelewé wo Kériso, ke geé caa te pitalupe. ⁶ Ke é niimihi pie, geé temehi pie, woéo, ke [e caa tautiéwo wo Padué, ke e tooli pie] time é uce pitalupe!

⁷ Ke é pwoiitihi te Padué me dewé, beme geé nebwen na geé pwo nina ta. Kehe time uce a bwopwonen me é habwii pie, time é uce pitalupe [ko ni penem dong ne pelewé]. Be te wâé tong cehi heme geé pwo nina wâé.

Ke te piticenaado ne kon, hemepie lé tauti [wo lépwo béén] pie ta ni penem dong. ⁸ Be woéo, ke pa eabwé ko a [pwooti na] juuju. Ke é te ju penem cehi beme piubwo ngen a penem naa. Ke te tice apulie celi jan me e pacuwohi*. ⁹ Ke é pipwodéén ko a bwo tice niihung ke me pwo niihewé. Ke é pwoiitihi, beme wâé mwo ni pwonimewé [ne he pwahamii Padué].

¹⁰ Weengaa a watihen me é tii a tii ce, he mwo woéo ité. Be time uce nimung me é cihe me téé hemepie é mu pelewé. Be e caa ne tong a pihuô wo Padaame, beme é pamwoiukewé, kehe time uce a bwopwonen me é pwotahinaado ne kowé.

Bépinelé

13:5 13.5 1 Korénit 11.28 * **13:8** 13.8 Te tice apulie celi jan me e pacuwohi—Grek: Time uce jan ne +kong me é pacuwoeng.

13:10 13.10 2 Korénit 10.8

¹¹ É caa punuu ne éni, wogewé lépwo bééng acéihi, ke é pii tewé pie: Geé pwo me pi-wâénimewé†! Ke geé mwojuia mu he ni ta pwo tewé! Ke geé pipamwoiukewé, ke wâé heme céiu pwonimewé. Ke me geé mulie ha a péém, ke e bo mu pelewé wo Padué na e pipwoééhenye, ke e ne tenye a péém.

¹² Geé pipwobwocu, pwohewii a bwomu te lépwo ju acéihi béénye.

Lé tai ne bwocu tewé ati wo lépwo acéihi na élé éni.

¹³ Ke me e adéikewé wo Padaame Iésu Kériso ko a *pipwoééhe tice ja kon den. Ke me e mu pelewé ati a pipwoééhe te Padué, me a *Jenen ĩitihi na e pineibukenye!

Adéikewé!

† **13:11** 13.11 Geé pwo me piwâénimewé...ke geé pipamwoiukewé—ai É pinekewé...ke geé piténedééo.

**Tii Iitihi: Élele Iitihi na mwo Coho
Cemuhî: Tii Iitihi: Élele Iitihi na mwo Coho (New
Testament)**

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cemuhî

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

f8ee0ae8-19d4-5493-b0f2-3132fc194785